

Tartak wodny w Hamer-Młynie na Gochach

To ważne by znać kanon Polskich krajobrazów i zabytków. W końcu stąd pochodzimy, i to nasze. Wydaje mi się, że cały smak kraju zależy od drobiazgów. Jest w ... ułamkach. I w ... ludziach.

Bez nich nic by nie było.

Dlatego każde poznanie jest dla mnie ważne przez poznanie człowieka.

Niezależnie czy w Polsce, czy w Bułgarii. Jest możliwe, gdy zanika bariera językowa, gdy kontakt staje się żywy i obustronnie zrozumiały.

Kaszuby

Mapa Kaszub

Nie znałem Kaszub. I długo byłem w błędnym przekonaniu, że to okolice Gdańska. Naprawdę jest to region ogromny, pełen zaskakujących obrazów i osobistych odkryć.

Okolice Osusznicy to region Kaszub zwany Gochami (a słyszeliście o Zaborach, Borach, Krëbanach, Kabucach, Kòszarzach ...). Jak każdy duży obszar, Kaszuby są urozmaicone zmienną kulturą, językiem¹ i obyczajami. Nie jestem znawcą, ale uwierzcie, że tak jest. Dowodzi bogata literatura etnograficzna. Jest tu bogactwo. Różne są wzory haftów i ich kolorów, języka¹, stroju.

Etnograficzny podział Kaszubów (Wikipedia - Kaszubi) - niestety bardzo niekompletny

Mamy szczęście, że mamy Kaszuby.

Trafiłem na Kaszubach na wiele ciekawych historii, ciekawych zabytków, obiektów (np. ubiczacja w której popełnił samobójstwo niemiecki leśnik w Lasce, zabudowa w starej części Brus, czy wspaniałe drzewostany jodłowe rodem z Sudeckiej Kamiennej Góry w okolicy Osusznicy, lub historię wywalczenia przez Kaszubów dla Polski, już po Traktacie Wersalskim, fragmentu ziem w okolicach Niedźwiad).

Będąc w okolicy Osusznicy dowiedziałem się o działającym w pobliżu tartaku wodnym. Ponieważ od lat interesuje mnie historia zniszczonych i nieodbudowanych w kraju obiektów wykorzystujących siłę i potencjał wody*, odwiedziłem to miejsce.

Położenie osady Hamer-Młyn

Hammer Młyn to stara nazwa. Wskazuje na równie stare założenie

przedsięwzięcia gospodarczego w tym miejscu.

Do dziś funkcjonuje tu tartak wodny. Ale uprzejmy właściciel pokazał ślady młyna jak i ślady ... elektrowni.

Czytelnik prawdopodobnie nie ma wiedzy, że inwentaryzacja takich i podobnych im obiektów wodnych w kraju z początku lat 60-tych XX wieku wskazywała na około 6300 sztuk. Dokonali jej ojciec i syn, Alfons i Marian Hoffmannowie. Szczególnie Alfons Hoffmann był osobą bardzo zasłużoną dla polskiej energetyki wodnej (istnieje jeszcze jego dom w Osiu na Kocieniu - okolicach Starogardu Gdańskiego - regionu rozciągającego się po obu stronach Wisły, z przewagą zachodniej części brzegu - „mała ojczyzna” Wojciecha Cejrowskiego) .

Kanał doprowadzający spiętrzoną wodę

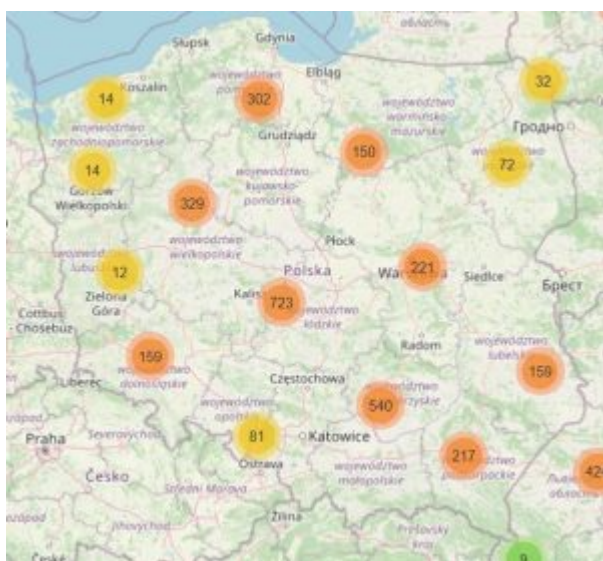
Pod podłogą tartaku kryje się system napędowy traku

Dziś szczątki tej hydrotechnicznej infrastruktury wyglądają znacznie gorzej. Pewnie nie będziemy w stanie zlokalizować nawet większości tych, na które wskazywali Hoffmannowie*. Patrząc na to

„statystycznie”, ok. 25 procent z nich znajdowało się na terenach administrowanych przez Lasy Państwowe. I rzeczywiście wędrując po lasach napotykamy kompletnie zdewastowaną infrastrukturę. Między innymi dzięki silnemu zaangażowaniu instytucji państwa, wysoko postawionych urzędników i legislatorów. Działających w czym interesie? Powinna zostać natychmiast wskrzeszona.

Stare młyny. Przechodzą do lamusa historii. Ale te wodne mogą być z powodzeniem wykorzystywane w różnych celach

Lokalizacja i opisy są dostępne w internecie - nie wszystkie mają napęd wodny

Dewastacja.

To nie jest kwestia nacjonalizacji, lecz zwykłego wandalizmu i cywilizacyjnego barbarzyństwa. Niszczenia kraju. Czy to możliwe, by Polakom zależało na niszczeniu własnego kraju? Może ktoś ich popycha?

Działo się w PRL i dzieją się w III RP, która stworzyła nawet patronującą tej destrukcji „Strategię Gospodarki Wodnej Polska 2030”, oraz inne rozwiązania prawne.

A funkcjonuje dziś jedynie około 300 (500?) takich obiektów. Państwo ma rosnąć na bazie

obcego atomu – sic!. To nie jest suwerenność energetyczna.

Obecne państwo zarządzając Polską, skarży się na susze i oskarża klimat. I jednocześnie buduje i wprowadza rozwiązania prawne, które utrudniają lub uniemożliwiają odbudowę takich obiektów lub budowę nowych („Strategia Gospodarki Wodnej Polska 2030”, Wody Polskie) – wzmacniających zasoby wodne.

Dziś Hammer Młyn to jedynie tartak wodny. W posiadaniu tej samej rodziny od wieku. Dla zainteresowanych zamieszczam linki o historii miejsca.

W części pierwszej, w końcowej scenie widoczny właściciel – Janusz Bielawa

Jurgów na Spiszu

Istnieje jeszcze drugie takie miejsce w Polsce, gdzie to sama natura zaprzęgnięta przez trud i wiedzę człowieka wykonuje mozolną robotę tarcia kłód. W południowej części kraju, na Spiszu, funkcjonuje [tartak w Jurgowie](#), lecz pracuje ponoć okazjonalnie. Nie dotarłem tam jeszcze, ale pewnie są wśród czytających osoby znające Jurgów i ... Jurgów Ski. A tamtejsza okolica bogata jest w ślady po młynach wodnych czy elektrowni ([zabytki Jurgowa](#)).

Hamer Młyn

Wciąż pacujący tartak wodny.

Upór i siła człowieka. Przywiązanie do rodziny, ziemi, tradycji

Kiedy ruszy młyn – niemal wszystko gotowe

Młyn czeka

Młyn

Młyn

Widok z piętra

Ślad po elektrowni

Hammer Młyn mógłby być ośrodkiem muzealnym w ruchu, wynagradzając tym samym trud obecnych właścicieli i wspomagając wiedzę młodych pokoleń. Byłby to wspaniały przystanek edukacyjny. Budujące jest, że miejscowe grono pedagogiczne docenia obiekt i tym samym wspiera go². Dziękuję w imieniu nielicznych wędrowców i zwiedzających.

Okażcie szacunek właścicielowi, gdy się zjawicie u wrót. Nie przeszkadzajcie też w pracy.

1 - Poradnik językowy, str 275-303;

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiQ u7fizu37AhWMs4sKHYGVDUEQFnoECA8QAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.poradnikjezykow>

y.uw.edu.pl%2Fwydania%2Fporadnik_jezykowy.786.2021.07.pdf&usg=AOvVaw3CQgwsojNd98NTy4yBOQiO

2 - Przewodnik po starym młynie ,

<http://splipnic.vot.pl/wp-content/uploads/2020/08/Przewodnik-po-starym-m%C5%82ynie.-Hammer-M%C5%82yn..pdf>.

* – Alfons Hoffmann, prekursor polskiej hydroenergetyki na Kaszubach, Kociewiu, Pomorzu. Wraz z synem Marianem dokonali inwentaryzacji (katastru) wszelkich obiektów wykorzystujących siłę wody. Poniżej fragment

[Inwentaryzacja Hoffmanów](#)